

Byla C-869/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2019 m. lapkričio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Tribunal Supremo (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. lapkričio 27 d.

Kasatorė:

L.

Kita kasacinio proceso šalis:

Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U.

<...> [byla ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas]

TRIBUNAL SUPREMO (AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS)

Civilinių bylų kolegija

<...> [prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nariai]

Madridas, 2019 m. lapkričio 27 d.

<...> [teisėjas pranešėjas]

FAKTINĖS BYLOS APLINKYBĖS

Pagrindinė byla, kurioje teikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą (orig. p. 2)

1.- L. pateikė kasacinį skundą dėl 2017 m. sausio 13 d. *Sección Primera de la Audiencia Provincial de Valladolid* (Valjadolido apeliacinio teismo pirmoji kolegija) sprendimo Nr. 19/2017 <...>.

2.- <...> Iškilio klausimas, ar reikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, todėl nuspręsta išklausti šalis dėl to, ar būtina pateikti tokį prašymą.

3.- Vartotoja, kuri yra kasatorė, teigė, kad reikia pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, o kita kasacinio proceso šalimi esanti finansų įstaiga paprieštaravo, nes, jos manymu, „pagal Sąjungos teisę iš nacionalinio teismo negali būti reikalaujama nustoti taikyti vidaus procesines taisykles“, kaip antai tas, pagal kurias reikalaujama, kad sprendimai atitiktų šalių prašymus.

4.- Šalys pagrindinėje byloje yra L., kaip kasatorė, <...> ir *Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U.*, kaip kita kasacinio proceso šalis <...>.

TEISINIAI PAGRINDAI

PIRMA.- Faktinių bylos aplinkybių santrauka

1.- 2006 m. kovo 22 d. finansų įstaiga *Banco de Caja España de Inversiones, Salamanca y Soria, S.A.U.* (toliau – *Banco Ceiss*) suteikė L. (toliau – kasatorė arba vartotoja) 120 000 EUR dydžio hipoteka užtikrintą paskolą šeimos būstui įsigyti. Paskolos gavėja paskolą turėjo gražinti per 30 metų, sumokėdama 360 mėnesinių įmokų. Sutartyje buvo išdėstytos bendrosios nuostatos, iš anksto nustatytos *Banco Ceiss*.

2.- Pirmaisiais metais metinė paskolos palūkanų norma buvo 3,350 proc. Praėjus šiems metams buvo taikomos kintamosios palūkanos, apskaičiuojamos prie vieno metų EURIBOR pridėjus (**orig. p. 3**) 0,52 proc. Tačiau į sutartį buvo įtraukta nuostata, pagal kurią paskolos palūkanų norma negali būti mažesnė nei 3 proc. metinių palūkanų („apatinės ribos sąlyga“). Kai 2009 m. EURIBOR palūkanų norma ženkliai sumažėjo, ši sąlyga tapo kliūtimi palūkanoms sumažėti žemiau 3 proc. metinių palūkanų.

3.- 2016 m. sausio mėn. vartotoja bankui pateikė ieškinį, kuriame reikalavo „apatinės ribos sąlygą“ pripažinti negaliojančia, dėl to, kad ji yra nesąžininga, nes yra neskaidri, turint omenyje tai, kad bankas jos nebuvo tinkamai informavęs apie tokios sąlygos buvimą ir jos pasekmes sutarties ekonominiams aspektams.

4.- Be „apatinės ribos sąlygos“ pripažinimo negaliojančia, paskolos gavėja prašė banko gražinti jai visas sumas, nepagrįstai sumokėtas taikant minėtą sąlygą. Jeigu nepavyktų susitarti dėl visų įmokų gražinimo, subsidiariai ji prašė, kad bankas jai gražintų sumas, sumokėtas nuo 2013 m. gegužės 9 d.

5.- *Banco Ceiss* nesutiko ir 2016 m. kovo 4 d. pateikė priešieškinį. Jis tvirtino, kad „apatinės ribos sąlyga“ nebuvo nesąžininga, nes paskolos gavėja buvo informuota apie jos įtraukimą į sutartį.

6.- Pirmosios instancijos teismas sprendimą priėmė 2016 m. birželio 6 d. Jame teismas konstatavo, kad „apatinės ribos sąlyga“ buvo nesąžininga, nes ji neskaidri. Tačiau jis priteisė iš *Banco Ceiss* paskolos gavėjai gražinti tik nuo 2013 m. gegužės 9 d. sumokėtas sumas su atitinkamomis palūkanomis, remdamasis jurisprudencija, įtvirtinta 2013 m. gegužės 9 d. *Sala Primera del Tribunal Supremo* (Aukščiausiojo teismo pirmoji kolegija) sprendime Nr. 241/2013. Teismas taip pat priteisė iš *Banco Ceiss* padengti bylinėjimosi išlaidas.

7.- 2016 m. liepos 14 d. *Banco Ceiss* apeliacine tvarka apskundė šį pirmosios instancijos sprendimą. Savo apeliaciniame skunde jis ginčijo sprendimą, kuriame iš jo priteista padengti bylinėjimosi išlaidas, nes, jo manymu, ieškinys buvo patenkintas ne visas, o tik iš dalies. 2016 m. liepos 20 d. paskolos gavėja pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą. (orig. p. 4)

8.- Prieš *Audiencia Provincial* priimant sprendimą dėl apeliacinio skundo, 2016 m. gruodžio 21 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priėmė sprendimą *Gutiérrez Naranjo ir kt.* (sujungtos bylos C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980; toliau – Sprendimas *Gutiérrez Naranjo ir kt.*). Šio sprendimo rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagal Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalį draudžiama nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią su sąlygos nesąžiningo pobūdžio pripažinimu susiję padariniai apribojami laiko atžvilgiu ir taikomi išimtinai sumoms, sumokėtoms po to, kai buvo priimtas teismo sprendimas, kuriuo konstatuotas tos sąlygos nesąžiningas pobūdis. Nacionalinė jurisprudencija, kurią nurodo Teisingumo Teismas, yra įtvirtinta 2013 m. gegužės 9 d. *Tribunal Supremo* pirmosios kolegijos Sprendime Nr. 241/2013.

9.- Sprendimą, kuriuo išspręstas apeliacinis skundas, *Audiencia Provincial* priėmė vėliau – 2017 m. sausio 13 d. Jis patenkino apeliacinį skundą, nurodė, kad ieškinys buvo patenkintas iš dalies, ir panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo iš *Banco Ceiss* priteista padengti bylinėjimosi išlaidas.

10.- Savo sprendime *Audiencia Provincial* niekaip nepaminėjo 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Gutiérrez Naranjo ir kt.* ir nepakeitė pirmosios instancijos sprendimo rezoliucinės dalies dėl nesąžiningos „apatinės ribos sąlygos“ negaliojimo restitucijos padarinių, nes tai nebuvo skundo dalykas.

11.- Paskolos gavėja dėl *Audiencia Provincial* sprendimo pateikė kasacinį skundą *Tribunal Supremo*. Savo kasaciniame skunde ji teigia, kad skundžiamame sprendime nepritaikius 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.* įtvirtintos jurisprudencijos ir *ex officio* nenusprendus gražinti visų sumų, sumokėtų taikant „apatinės ribos sąlygą“, pažeistas, be kita ko, Ispanijos civilinio kodekso 1303 straipsnis (kuris reglamentuoja su prievolių ir sutarčių negaliojimu susijusius restitucijos padarinius), siejamas su Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad nesąžiningos sąlygos vartotojams yra neprivalomos (orig. p. 5).

12.- Atsakovu esantis bankas nesutiko su kasaciniu skundu. Jis teigė, kad paskolos gavėjos reikalavimu pažeidžiamas nuoseklumo principas, nes ji neapskundė pirmosios instancijos sprendimo apeliacine tvarka tam, kad užginčytų sąlygos negaliojimo restitucijos padarinių apribojimą laiko atžvilgiu, dėl to *Audiencia Provincial* nereikėjo nuspręsti, kad būtų gražintos visos sumos, susijusios su tos sąlygos pripažinimu nesąžininga.

ANTRA.- *Europos Sąjungos teisė*

1.- Europos Sąjungos teisės nuostata, dėl kurios aiškinimo kyla su „apatinės ribos sąlygos“ pripažinimo nesąžininga padariniais susijusių abejonių, yra 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

2.- 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.* rezoliucinėje dalyje konstatuota:

„1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia tokią nacionalinių teismų praktiką, pagal kurią laiko atžvilgiu ribojami restitucijos padariniai, susiję su pripažinimu, jog pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudarytoje sutartyje esanti sąlyga yra nesąžininga, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, ir šie padariniai pripažįstami tik dėl sumų, kurios pagal šią sąlygą nepagrįstai sumokėtos po teismo sprendimo, kuriame konstatuotas toks nesąžiningumas, paskelbimo“.

TREČIA.- *Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi pagrindinėje byloje*

1.- Ispanijos civilinio kodekso 1303 straipsnyje kaip prievolės pripažinimo negaliojančia pasekmė nustatyta pareiga gražinti sumokėtas sumas, numatant: **(orig. p. 6)**

„Pripažinus prievolę negaliojančia, sutarties šalys privalo viena kitai gražinti turtą, kuris buvo sutarties dalykas, iš jo gautus vaisius ir atlyginti to turto vertę su palūkanomis, nepažeidžiant paskesnių straipsnių“.

2.- 2013 m. gegužės 9 d. *Tribunal Supremo* sprendime Nr. 241/2013 (ECLI:ES:TS:2013:1916) „apatinės ribos sąlygos“, nustatytos tam tikrų sutarčių, kurias kolektyviniame ieškinyje atsakovais esantys bankai sudarė su vartotojais, bendrosiose nuostatose, pripažintos negaliojančiomis, nes buvo neskaidrios, tačiau šio negaliojimo restitucijos padariniai apriboti laiko atžvilgiu, nes nuspręsta, kad jie neturėtų daryti įtakos įmokoms, sumokėtoms prieš paskelbiant minėtą sprendimą. Ši jurisprudencija buvo patvirtinta keliuose vėlesniuose sprendimuose.

3.- 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.* konstatuota, kad pagal šią jurisprudenciją nustatytas sumokėtų sumų gražinimo padarinių apribojimas laiko atžvilgiu prieštarauja Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 daliai. Priėmusi savo 2017 m. vasario 24 d. Sprendimą Nr. 123/2017 *Tribunal Supremo* pirmoji kolegija pakeitė savo jurisprudenciją ir pritaikė ją pagal Teisingumo Teismo sprendime įtvirtintą jurisprudenciją.

4.- Europos Sąjungos Teisingumo Teismui priėmus šį sprendimą, Ispanijos teismai dar nebuvo išnagrinėję dešimčių tūkstančių teisminių bylų dėl nesąžiningų sąlygų negaliojimo, kurių dauguma buvo susijusios su „apatinės ribos sąlygomis“, ir kai kurios vis dar yra nagrinėjamos pirmosios instancijos lygmeniu, o kai kurios – jau apeliacinėje arba kasacinėje instancijose. Daugumoje šių bylų vartotojai – kaip pagrindinį ar subsidiarų reikalavimą savo ieškiniuose nurodė gražinti tik tas nepagrįstai sumokėtas sumas, kurios sumokėtos po 2013 m. gegužės 9 d. Šie reikalavimai buvo teikiami remiantis 2013 m. gegužės 9 d. *Tribunal Supremo* pirmosios kolegijos Sprendime Nr. 241/2013 įtvirtinta jurisprudencija, nes dar nebuvo priimtas 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Gutiérrez Naranjo ir kt.*

5.- Taip yra ir šioje byloje vartotojos pareikšto ieškinio atveju, kuriame laiko atžvilgiu apriboto gražinimo paprašyta subsidiariai, jei nebūtų gražintos visos sumos. Vartotoja apeliacine tvarka neapskundė pirmosios instancijos sprendimo, kuriuo jos pagrindinis reikalavimas nepatenkintas ir patenkintas tik subsidiarus (**orig. p. 7**) prašymas; iš tiesų tuo metu, dar nebuvo priimtas 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, ir pirmosios instancijos teismo sprendimas atitiko nacionalinę jurisprudenciją. Dėl šio sprendimo priešpriešinį apeliacinį skundą pateikė tik kita kasacinio proceso šalimi esantis bankas, kuris prašė panaikinti sprendimą iš jo priteisti bylinėjimosi išlaidas.

6.- Kitose bylose vartotojai savo ieškiniuose prašė gražinti visas nepagrįstai sumokėtas sumas, bet neapskundė sprendimų, kuriuose, nors sąlygos pripažinta nesąžininga, sumų, sumokėtų taikant minėtą sąlygą, gražinimas buvo apribotas laiko atžvilgiu, nes egzistavo nacionalinė jurisprudencija, pradėta formuoti 2013 m. gegužės 9 d. *Tribunal Supremo* pirmosios kolegijos Sprendimu Nr. 241/2013, kuriuo sumokėtų sumų gražinimas apribotas šia data, todėl tik bankas, kuris yra kita kasacinio proceso šalis, apskundė tą sprendimą.

7.- Bylose, kuriose susiklostė tokios aplinkybės, dažnai keltas klausiamas, ar vartotojai gali jau pareiškę ieškinį arba sutikę su pirmosios instancijos teismo priimtu sprendimu, kuriuo apribotas „apatinės ribos sąlygos“ restitucijos poveikis, pritaikyti savo reikalavimą pagal 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Gutiérrez Naranjo ir kt.* ir paprašyti gražinti visas nepagrįstai sumokėtas sumas.

8.- Taip pat keltas klausimas, ar, net jei vartotojas neapskundė sprendimo, kuriuo laiko atžvilgiu apriboti su nesąžiningumo pripažinimu susiję restitucijos padariniai – nes dar nebuvo priimtas minėtas Teisingumo Teismas sprendimas, – ir apeliacinį skundą pateikė tik finansų įstaigą, teismas, šį skundą nagrinėjantis jau priėmus minėtą Teisingumo Teismo sprendimą, turėtų nuspręsti, taip pat *ex officio*, kad taikant 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.* įtvirtintą jurisprudenciją turi būti gražintos visos nepagrįstai sumokėtos sumos.

9.- Ispanijos civilinis procesas reglamentuojamas pagal dispozityvumo, teisės imtis procesinių veiksmų praradimo, *mutatio libelli* draudimo arba draudimo pakeisti ieškinio reikalavimus ir nuoseklumo principus, taip pat – skundų srityje, glaudžiai susijusioje su nuoseklumo principu – pagal draudimo *reformatio in peius* principą.

10.- *Ley de Enjuiciamiento Civil* (Civilinio proceso kodeksas) 216 straipsnyje nustatyta: **(orig. p. 8)**

„Dispozityvumo principas.

„Civilinių bylų teismai sprendžia bylas remdamiesi šalių nurodytais faktais, pateiktais įrodymais ir reikalavimais, išskyrus konkrečius atvejus, kai įstatyme nurodyta kitaip.“

11.- Civilinio proceso kodekso 218 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Sprendimų išsamumas ir nuoseklumas. Pagrindimas.

„1. Teismo sprendimai turi būti aiškūs ir tikslūs, atitikti šalių prašymus ir kitus reikalavimus, pateiktus vykstant procesui. Juose išdėstoma tai, ką šalys prašė pripažinti, atmetami arba patenkinami atsakovo reikalavimai ir išsprendžiami visi klausimai, dėl kurių šalys ginčijosi.

[<...>] Teismas negali nukrypti nuo ieškinio dalyko ir atsižvelgti į kitokias faktines ar teises aplinkybes, negu siekė šalys; jis turi priimti sprendimą remdamasis byloje taikytinomis teisės normomis, net jei bylos šalys jų tiksliai necitavo ir jomis nesirėmė“.

12.- Civilinio proceso kodekso 465 straipsnio 5 dalyje, kurioje reglamentuojami apeliaciniai skundai, nustatyta:

„Nutartis ar sprendimas apeliacinėje instancijoje turi būti priimami tik dėl tų aspektų ir klausimų, kurie pateikti apeliacijoje ir, jei reikia, 461 straipsnyje nurodytuose atsiliepime į apeliacinį skundą arba priešpriešiniame apeliaciniame skunde. Sprendimas negali pakenkti apeliantui, išskyrus atvejus, kai žala atsiranda patenkinus kitos proceso šalies pateiktą priešpriešinį apeliacinį skundą“.

13.- Civilinio proceso kodekso 412 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ieškinyje, atsiliepime į ieškinį ar priešieškinyje nurodyto bylos dalyko šalys vėliau nebegali keisti“.

14.- Ispanijos *Tribunal Constitucional* (Konstitucinis teismas) konstatavo, kad kai kurie iš šių principų, kaip antai draudimo *reformatio in peius* principas ir tam tikrais aspektais nuoseklumo principas, konstituciškai paremti teise į veiksmingą teisminę gynybą, pripažįstama pagal Ispanijos konstitucijos 24 straipsnį (kuri turi savo atitikmenį Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje). Jei būtų pripažinta, kad teismai gali *ex officio* keisti pareiškėjo apskųstą sprendimą taip jam pakenkdami, atsirastų veiksnys, atgrasantis nuo naudojimosi teise pareikšti pagal įstatymus teisiškai (**orig. p. 9**) leidžiamus ieškinius, nesuderinamas su veiksminga teismine gynyba, kurią privalo teikti teismai.

15.- Šie procesiniai principai paskatino apeliacinį teismą priimti sprendimą tik dėl *Banco Ceiss* apeliaciniame skunde pateikto klausimo. Nors šiuo atžvilgiu nėra aiškaus pagrindimo, akivaizdu, kad apeliacinis teismas nenusprendė, kad turėtų būti gražintos visos sumos, kurias finansų įstaiga gavo taikydama „apatinės ribos sąlygą“, nes vartotoja neapskundė pirmosios instancijos sprendimo, kuriuo nuspręsta gražinti tik po 2013 m. gegužės 9 d. sumokėtas sumas.

16.- Savo kasaciniame skunde vartotoja skundžia tokį sprendimą ir tvirtina, kad paskelbus 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Gutiérrez Naranjo ir kt.* apeliacinis teismas privalėjo pritaikyti jame įtvirtintą jurisprudenciją ir *ex officio* nuspręsti gražinti visas sumas, sumokėtas taikant „apatinės ribos sąlygą“, įskaitant sumokėtas iki 2013 m. gegužės 9 d.

17.- Šioje byloje, kaip ir daugelyje kitų, kurias Ispanijos teismai vis dar turi išnagrinėti, atsiranda nesuderinamumas tarp nesąžiningų „apatinės ribos sąlygų“ neprivalomumo vartotojams principo, pagal kurį neleidžiama laiko atžvilgiu apriboti nepagrįstai sumokėtų sumų gražinimo, ir procesinių dispozityvumo, teisės pareikšti ieškinį pasibaigimo, nuoseklumo ir draudimo *reformatio in peius* principų.

KETVIRTA.- *Su aiškinimu susijusios abejonės, pagrindžiančios pirmojo klausimo pateikimą*

1.- Šis *Tribunal Supremo* teikia šį prejudicinį klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, nes jam kyla abejonų dėl dispozityvumo, nuoseklumo ir draudimo *reformatio in peius* principų, nustatytų Civilinio proceso kodekso 216 straipsnyje, 218 straipsnio 1 dalyje ir 465 straipsnio 5 dalyje, suderinamumo su Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalimi.

2.- Teisingumo Teismas konstatavo, kad šis draudimas *reformatio in peius* pagrįstas teisės į gynybą, teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principais (2008 m. lapkričio 25 d. Sprendimo byloje C-455/06 EU:C:2008:650,47 punktą). (**orig. p. 10**)

3.- Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad vartotojų apsauga nėra absoliuti, kaip ir remiantis valstybių narių institucijų autonomijos ir procesinės autonomijos principais pagal nacionalinę teisę nustatomos ieškinių, kuriais siekiama apsaugoti pagal Europos Sąjungos teisę subjektams suteikiamas teises, procedūrinės taisyklės. Tačiau šiuo procesiniu autonomiškumu negali būti nustatomos kliūtys Europos Sąjungos teisės veiksmingumui. Taip pat negalima leisti pagal Sąjungos teisę suteikiamomis teisėmis pagrįstų ieškinių vertinti palankiau nei panašių vidaus teisės skundų. Taip pat negalima leisti reikalavimų, pagrįstų pagal Sąjungos teisę suteikiamomis teisėmis, leisti vertinti mažiau palankiai nei panašių su vidaus teise susijusių ieškinių.

4.- Kalbant apie nesąžiningas sąlygas, 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismas sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.* pripažinta, kad tam tikri nesąžiningų sąlygų neprivalomumo vartotojams principo veiksmingumo apribojimai yra pagrįsti, kaip, be kita ko, apribojimai, nustatyti *res judicata* galia turinčiu sprendimu (šio sprendimo 68 punktą) arba taikomi nustačius protingus naikinamuosius terminus ieškiniui pareikšti (šio sprendimo 69 punktą).

5.- Savo neseniai priimtuose sprendimuose Teisingumo Teismas priminė, koks svarbus – tiek Sąjungos teisei sistemai, tiek nacionalinėms teisinėms sistemoms – yra *res judicata* galios principas, taigi, siekiant užtikrinti tiek Sąjungos teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą, turi būti panaikinta galimybė apskusti teismo sprendimus, kurie nebesant prieinamų apskundimo būdų arba pasibaigus tokių skundų pateikimo laikotarpiams patvirtinti kaip galutiniai (2018 m. spalio 24 d. Sprendimas *XC ir kt.*, C-234/17, EU:C:2018:853), taip, kad Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso teisės normų suteikiančių sprendimui *res judicata* galia, net jei tai sudarytų sąlygas ištaisyti šią nacionalinę padėtį, nesuderinamą su tokia Sąjungos teisės nuostata (2019 m. liepos 29 d. Sprendimas *Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe*, C-620/17, EU:C:2019:630).

6.- Pagal Ispanijos teisinę sistemą pateikiant apeliacinį skundą galima apskusti atskirus sprendimo rezoliucinės dalies punktus (Civilinio proceso kodekso (orig. p. 11) 458 straipsnio 2 dalis). Jei nėra viena iš šalių neapskundžia rezoliucinės dalies kurios nors punkto, apeliacinis teismas negali panaikinti jo poveikio ar jo pakeisti. Ši taisyklė savo pagrindu ir siekiamu tikslu tam tikra prasme panaši į *res judicata* galios principą.

7.- Atsižvelgiant į šią įtampą tarp, pirma, procesinių principų, pagrįstų teisinio saugumo, gero teisingumo vykdymo ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą teisme reikalavimais bei susijusių su teise į veiksmingą teisminę gynybą, ir antra, Sąjungos teisės veiksmingumo principo, kyla abejonių dėl apribojimų, kuriuos procesinės taisyklės, nustatančios dispozityvumo, nuoseklumo ir draudimo *reformatio in peius* principus, suponuoja siekiant nesąžiningų sąlygų neprivalomumo vartotojams principo veiksmingumo. Remiantis tuo, ką Teisingumo Teismas konstatavo 2016 m. gruodžio 21 d. sprendime *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, pastarasis principas nesuderinamas su laiko apribojimų nustatymu

visiškam sumų, nepagrįstai vartotojo sumokėtų taikant nesąžiningą sąlygą, grąžinimui, tačiau jis nėra absoliutus ir turi ribas, susijusias su gero teisingumo vykdymo principu, kaip antai *res judicata* principas arba protingų naikinamųjų terminų ieškiniui pareikšti nustatymas.

8.- Šios abejonės, kiek tai susiję su kasaciniu skundu, kurį nagrinėjant teikiamas prejudicinis klausimas, konkrečiai kyla dėl to, ar teismas, nagrinėjantis tik atsakovu pirmojoje instancijoje esančio banko pateiktą apeliacinį skundą, privalo nuspręsti – po to, kai buvo priimtas 2016 m. gruodžio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, – kad turi būti grąžintos visos to banko pagal nesąžiningą sąlygą gautos sumos, kai vartotojas sprendimo neapskundė, taip pabloginant pareiškėjo padėtį.

REZOLIUCINĖ DALIS

(orig. p. 12) KOLEGIJA NUTARIA: atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, *Tribunal Supremo* pirmoji civilinių bylų kolegija nutaria pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

Ar pagal Direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalį draudžiama taikyti procesinius dispozityvumo, nuoseklumo ir draudimo *reformatio in peius* principus, pagal kuriuos teismui, nagrinėjančiam banko pateiktą apeliacinį skundą dėl sprendimo, kuriuo laiko atžvilgiu apribotas pagal „apatinės ribos sąlygą“, kuri pripažinta negaliojančia, vartotojo nepagrįstai sumokėtų sumų grąžinimas, neleidžiama grąžinti visų minėtų sumų ir taip pabloginti apelianto padėtį, nes vartotojas neapskundė minėto apribojimo?

<...>

<...> [baigiamosios formuluotės ir parašas]